

Gleðiligt at fleiri byggja ...

(Framhald frá 1. síðu.)

Sum avdráttur er úr landskassanum afturgjaldid av nevndu lánunum kr. 1.460.000.

Lætt er at skilja, at stórumumur er á einum stuttfreistaðum líkviditetsláni, sum bert skal nýtast tá tíðina av árinum, tá inntøkur landskassans eru í teprari lagi, og sum eftir lánitreyttunum á hvørjum ári skal gjaldast niður í 0 kr., og eitt langfreistað lán, sum ikki kann gjaldast skjótari aftur, enn hvat stendur í lániskjølunum.

Tey nevndu lánini upp á 13 milj. kr. blivu lánt upp á stýst móguliga tíð og bleiv afturgjaldstíðin sett til 10 ár.

Av hesum orsökum er rentu-landsstýrið helt við samráðingunum um trekningsrætt í Nationalbankan, so tryggileiki fekkst fyrri landskassans líkviditet.

Hesar samráðingar eydnaðust at enda soleiðis, at landskassin nú kann trekka upp til 20 milj. kr. upp á Nationalbankan gjøgn um teir føroysku bankarnar.

Mumur til tað betra er í landskassans líkviditeti í ár mótevnis í fjór. Tað eru tekin til, at tað í ár kann sleppast undan at nýta líkviditetslánið.

Men hetta skal ikki á nakran hátt takast sum prógv fyrri, at vit ikki hava brúk fyrri kassakreditinum.

Eitt komandi landsstýri kann ógvuliga væl koma í somu støðu sum sitandi landsstýri var í í fjór, og tí kann trekningsrætturin vera hentur at taka til.

Ábøtur upp á vegir, brýr og havnir gerast nú eina ferð best og bilgast í summartíðini — ta tíðina, tá skattur og tollur fløða spakuligast í landskassan. Er eingin trekningsmóguleiki má tí bremsa setast á nevndu anlegsarbeiðið, hetta kann sigast at vera meira neyðugt enn rationelt.

Tað sum hevur fært henda stóra bata í líkviditetsstøðini við ser er fyrst og fremst stóri bruttoveiða innan fiskivinnuna og ikki minst munandi prishækking á uttanlandamarknaðinum.

Tó skal sigast, at fyrri tann partin av fiskiflotanum, sum gongur undir heitinum línuskip, eru umstøðurnar framvegis vánaligar.

Her er neyðugt at gera eina metan um, hvat eigur og kann gerast at koma hesum skipum til hjálpar.

Figgjarlógin 1970-71

roknar við eini netto inntøku upp á kr. 92,7 milj.

Av hesum er fyrri fyrsta fjórðingsár saman við eftirstøðum um inngildið um 23,3 milj. kr. Útreiðslurnar eru mettar til kr. 92,7 milj.

Av hesum er í fyrsta fjórðingsári útgildið 27,4 milj. kr. Landsstýrið hevur latið kanna eina umskipan av skatta viðurskiptunum við at ganga yvir til meirvirðisgjald samstundis sum lætt verður um tann beinleiðis skattin hjá inntøkum undir 30.000 kr.

Nevnd hevur arbeitt við hesum máli og framlagt álit.

Fiskiveiðan

Veiðan pr. 1. juli 1970 er av hagdeildini uppgjörd til um 95.200 tons.

Tað tilsvarendi talið somu tíð í fjór var umleið 80.000 tons. Útflutningurin pr. sama dag er uppgivin til 110 milj. kr. Imóti 66 milj. kr. somu tíð í fjór.

Fiskiflotin er í 1969 øktur við 18 skipum ella 5800 brutto tons og í 1970 4 skipum, ella 350 brutto tons.

Úr skrásetingini eru í sama tíðarskeiði (1969-70) farin 5 skip, ella 630 brutto tons.

Tað er í samband við endurnýggjan av skipafloetanum hent tað gleðiliga, at menn hava meir og meir lagt seg eftir at byggja spetsalskip, soleiðis at veiðupapasiteturin er øktur munandi.

Her hava okkara sjómenn slóðað fyrri nýggjum veiðuhættum, hvat vit eru takksamir fyrri, og landið hevur og vil styðja tilfisk tilfisk.

Minstaløn og prisviðbót

Skipanin bleiv endurnýggjað í vár.

Munandi prishækking á fiski er tibatur farin fram.

Men á hitt borðið ber tó, at seinastu árinu eru á fiskivinnuna lagdar øktar byrður sum t.d. dyrari úterð, dyrari agn, hægr tryggingargjöld og hægr banka renta.

Seinast diskontoini hækkaði, samráðstíð landsstýrið við bankarnar um ikki at hækka útlánsrentuna, har útlánið høvdu sína grund á føroyskum innskotum, og gingu bankarnir við til tað.

Roknað varð við at hækkingin av diskontoini bert fór at vera eina stutta tíð. Men tíverri, so bleiv ikki. Og nú er tann europeiska rentan so við og við komin á hædd við tað donsku.

Annars hava kørir menn ta metan, at peningurin blivur nakar bilgari, tá felagsmarknaðurin — E.E.C. — blivur viðkaður.

Innflutningurin

(frá Danmark, ið er størsta innflutningslandið).

Í 1969 fluttu vit vørur inn fyrri umleið 136 milj. kr. imóti í 1968 fyrri 122 milj. kr.

Fyrri tíðina 1.1-1.5. 1970 var innflutt fyrri 54 milj. kr. imóti 54,7 milj. kr. fyrri hálfárið í fjór.

Investeringsvørur taka munandi part av innflutninginum, meðan tað ikki týkist at hava verið størstvegis hækking í innflutninginum av konsumvørum, hvat kann takast sum tekin uppá, at fólk eru ansin við at vaksa um egna nýtslu.

Limaskapur í millum-landa felagsskapum

Sum kunnugt gjordust Føroyar í februar í ár limur í Norðurlanda ráðnum, og fingur vit soleiðis móguleika á jøvnum fót við hin norðurlöndini at luttaka og taka støðu í øllum teim málum, ið koma til viðgerð og avgerð.

Í januar 1968 gjordust vit limir í EFTA — frihandlissamgonguni, hvat hevur givið okkum betur exportmóguleikar, imóti at vit so við og við koma at avtaka okkara verjutoll. Sum heild tikið gevur limaskapurin okkum týðandi fyrirumir.

Um limaskap í E.E.C. verða realitessamráðingar. Tað er í lotuni ógjörlikt at siga nakað avgjört um hetta málið uttan tað, at tað er ein misskiljing, tá sagt verður, at Føroyar treytalest verða partur saman við Danmark. Tað er tikið fullt fyrirvarni í so máta.

Í 1965 veiddu vit	110.000 tons,
Í 1966 —	104.000 tons,
Í 1967 —	102.000 tons,
Í 1968 —	96.300 tons,
Í 1969 —	131.300 tons,

Í sama tíðarskeiði er miðal-exporturin av okkara fiskiveiðu fluttur til:

Tænastumannalógin

Í 1968 bleiv vald nevnd at viðgera málið. Henda nevnd hevur ikki enn gjørt arbeiðið liðugt.

Tað er ofta drigið fram, at heimastýrið skal yvirtaka meir og meir av tí umsting, ríkisum boðsmaðurin hevur.

Prinsipielt er landsstýrið fyrri hesum — tað er jú heimalað í heimastýrslógini.

Men vit mugu gera okkum greitt, at tað samstundis við slíkari yvirtøku er avgjört neyðugt, at tað við normering og lonarlog er móguleiki at finna tann sakkunnleika, sum neyðugur er til slíka umsting.

Frá 1948, tá heimastýrið byrjaði sína umsting, og til dagin í dag, er arbeiðið hjá okkara tænastumonnunum og starvsfólki vaksið óvanliga nógv uttan at talið av tænastu- og starvsfólki er økt samvarandi, og tað hartil kemur, at plássviðurskiptini eru heilt ótíðarhóskandi, má tað skiljast, at tyngri og tyngri má bliva at fáa arbeiðið frá hondini.

Pristalið

Ásannast má, at pristalið er hækkað óvanliga nógv undir hesum valseiði, men eg kann ikki viðganga, sum nógv siga, at pristalið er farið upp av orsökum, sitandi landsstýri hevur ábyrgdina fyrri.

Einki land í heiminum er meira bundið til innflutning og harvið prisgongdina í útheiminum enn Føroyar.

Mett eftir fólkatálinum veidda vit meira enn nakað annað land, mett eftir fólkatálinum útflyta vit meira enn flest onnur lond, mett eftir fólkatálinum eru vit meira bundin til uttanlanda marknað enn flest onnur lond, og mett eftir fólkatálinum eru vit tí, sum eg nevndi, undir størstu ávirkan av prisgongdini uttan fyrri okkum.

Eg eri fyrri, at vit eiga at hava strangligt eftirlit við vøruprisinum her á landi. Vit hava lógarheimild til at fremja slíkt eftirlit sambært lóg frá 1952. Henda lóg er so strong, at nevnan nakað annað land hevur

í hesum sambandi er at geiva gætur, at vit á einum fyrri okkum avgerandi øki — fiskivinnuna — eiga suveren lóg-gávumyndugleika.

Vit skulu tó ikki vera blindir fyrri, at ein limaskapur ikki bert ferir við ser fyrirumir. Vansar eru eisini, m.a. á fiskivinnuøkinum.

Vansar og fyrirumir mugu vit so víga hvør imóti øðrum.

Føroyar hava bert fiskivinnuna at liva av, men tað má samstundis ásannast, at tilvera okkara er bundin til export, tað nyttar lítið hvat okkara fiskimenn veidda, um vit ikki fáa exporterað hesa veiðu til rentablan pris.

harav heimafiskiskap.	11.600 t.
—	13.300 t.
—	15.500 t.
—	25.000 t.
—	33.000 t.

EEC	70.543.000 kr.	43%
EFTA	45.662.000 kr.	27%
Onnur l.	51.007.000 kr.	30%

hana strangari. So har eru vit ikki eftirbátar, um tað er politikkurin.

Hugsast má um at skipa eina monopollógávu.

Í 1965 valdi lótingið nevnd at kanna sjálvt pristalið og mátan at rokna pristalið út.

Henda nevnd situr enn við arbeiðinum.

Ministari Nyboe Andersen segði nýliga, at tað vanliga ikki nervar fólk, um handilsbalansan er negativ, tey njóta lívið og óla tað hugnaligt, bert lønin hækkar samsvarandi pristalinum.

Ja, soleiðis er tað óivað, men tá myndugleikarnir skulu til at bremsa og fáa export og import at balansera, eru tað sjáldan blíð orð, ið falla.

Framtíðarætlanir

Eg skal her draga fram nakrar framtíðarætlanir:

1. Mógulig umlegging av linuveiðuni.
2. Framhald av endurnýggjan av skipafloetanum.

ESSO-STRÍÐIÐ

Tá talan var um at nýggjar tangar skuldu setast upp í Havn, og mótmælt varð móti hesum, kom eg at hugsa um, at fleiri tilfisk mótmæli skuldu verið gjord, tá ið vandi ella skaði kann standast av einum ella øðrum. Tað ger einki, um vit binda um heilan fingur. Ella tað er onga nyttu til at gráta uppi yvir mjólkini, tá tú hevur hvolt hana.

Fyri nokrum árum síðani hevði maður úr Vági gjørt eina frárika góða sílaalist — sum eftir øllum at døma fór at verða til stórt gagn. Men hvat hendi? Menn arbeidda uppá veg við maskintólum. Tá hendi tað, at olja frá hesum tólum rann út í dammar og gjordi miklan skaða.

Nú tíðliga í summar var eg og sá alistodina inni í Skála-

3. Útbyggjan av idnaðarvirkjum á landi.

4. Framhald av havnabygging og veeagerð eftir 10 ára planinum góðkendur av landsstýri og serstakari nevnd.

5. Samskipan av allari ferðslu sbr. lóg frá 1970.

6. Framhald av útbyggjanini og automatiseringini av telefonverkinum.

7. Byggjan av nýggjum lótingshúsi og umstingarghólum, umframt bóka- og skjalasavni.

8. Heita á ríkisstýrið at útbyggja floghavn sum skjótast til hentari flogferðslu.

9. Útvarps- og sjónvarps-hús.

10. Útbyggjan av fisirannsóknararbeiðinum, herundir byggjan av skipi.

Landsstýrið tók við í eini tíð, tá stórt prisfall tók seg upp í okkara marknaðarlondum. Hetta feldist sum ein kovándi hond yvir okkara samfelag.

Men hóast so var, slóknaði ikki hugurin millum okkara fiskimenn og reiðarar at byggja fiskiskip.

Tað eydnaðist at bota um lánikorini hjá hesum monnum. Fylgjan av hesum báðum faktorum er ein týðandi endurnýggjan av skipafloetanum farin fram.

Landsstýrið hevur 2 ferðir verið umskipað vegna deyða lógmann okkara P. M. Dam og deyða Villa Sørensen, landsstýrismann.

Okkara arbeiði skal skjótt leggjast fyrri fólksins dóm.

Hvør kemur at skipa næsta landsstýri kann einki sigast um í lotuni, men tað skal vera mín vón, at eisini komandi landsstýri skulu fáa eydnu til at útvinna verk sitt til gagn fyrri land og fólk.

Ikki kann heldur í framtíðini ventast víðrák í øllum forum, men er viljin til staðar at lata skilgar grundir til eina og hvørja tíð vinna á politiskum og persónligum áhugamálum, vil altíð kunna skapast tað best móguliga í hvørjum vandamáli.

botni. Ógviliga áhugavert var at sigga tað úrslit, komið var til viðvíkjandi sílum.

Men sjálvandi kostar hetta nógvan pening, og helst hevur alistodin ikki kunnað borið seg, tí annars høvdu teir neyvnan vent ser til tað almenna.

Vit fingur at vita í summar, at landið skal stóla hesa alistod munandi, sum eisini er púra rætt. Men hvat gjordu menn, sum stóðu har inni og gróvu og grópaðu, spurdi eg teir? Jú, teir skuldu gera ESSO stóð tett við alistodina. Er hetta rætt? Hava vit ikki nógv prógv um slíkar byggingar (Havnardalur — ruskovnur — drekkivatn v.m.). Kunnu vit ikki ventast, at her kann koma at henda uppfartur tað, sum hendi í Grønadali í Høvi?

Vit hava spurt Andreas Reinert, hvat hann heldur um hetta, at bensinstøð skal liggja so tett uppat sílaalistodini.

»sil í olju.«